אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון [א]אוסרין עולא אמר ליתא לאיו ממתני' ואלא הא דקתני ר' יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין עולא [א]זווי קתני דברי רבי מאיר ור' יהודה ר' יוסי ור' שמעון אוסרין וסבר ר' יוסי אין ברירה [ב]והתנן רבי יוסי אומר [ב]שתי נשים שלקחו את קיניהן בעירוב או שנתנו [ג]קיניהן לכהן איזהו שירצה כהן יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת אמר רבה התם כשהתנו אי הכי מאי למימרא קמ"ל כדרב חסדא [ד]דאמר רב חסדא [ג]אין הקינין מתפרשות אלא

רש"י

אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש. תרומה מן המאה: **הרי הן.** בתוכו: **ומיחל.** מעשר שני שהוא יכול לתקן מיד בלא הפרשה לאחר שקרא עליו שם יחללנו בכל מקום שהוא על המעות ושותה מיד ולאחר זמן יפריש התרומה והמעשר ואמרינן הוברר הדבר שזהו תרומה: **אוסרין.** קס"ד השתא לטעמייהו משום דקסברי אין ברירה: [זווי. זוגי]: **בעירוב.** בשותפות: **לאיזה.** מן הקינין שירצה ב' הפרידות יקריב עולות לשתי הנשים ואת קן הא' יקריב שתיהן חטאות לשתי הנשים וכ"ש אם בא לחלק כל קן וקן פרידה לעולה ופרידה לחטאת דשפיר דמי. אלמא מדקא אמר שמותר ליקח קיניהן בעירוב מכלל דיש ברירה דאמרינן הוברר הדבר שזו הפרידה שהקריב לשמה של זו שלה היא דאם בעלים בעינן דאי אין ברירה איכא למימר חטאת ועולה שהקריב לה לא שלה היו אלא של חברתה וקרבן הקרב בשנוי בעלים קי"ל בפסחים (דף ס:) ובזבחים (דף ב.) דאינו עולה לבעלים וכ"ש בחטאת שלא לשמה או שלא לשם בעליה לגמרי מיפסלא וקביעות שם בעלים אינו תלוי בכהן: **כשהתנו.** הנשים ביניהן שכל מי שיקריב הכהן לשמה יהא שלה: **אי הכי מאי למימרא.** כיון דבדעת כהן תלוי: **קמ"ל כדרב חסדא.** שאע"פ שהיה כל קן וקן בפני עצמו אלא שלקחום ביחד וסד"א על כרחו מכל קן צריך לעשות חטאת ועולה ולא יוכל לעשות מן הקן הא' שתי עולות לשתי הנשים ומקן השני ב' חטאות דלאו אדעתא דהכי יהבינהו קא משמע לן כיון דלא אקבעינהו בהדיא בשעת לקיחה לאמר פרידה זו חטאת ופרידה זו עולה אפילו קבעום לאחר לקיחה יכול הכהן לעשות כמה שירצה: **אין הקינין.** של כל מחוסרי כפרה מתפרשות איזו עולה ואיזו חטאת:

אלא

תוספות

שני לוגין שאני עתיד להפריש. ואע"ג דע"ה לא נחשדו על תרומה גדולה כדאמרינן בסוטה (דף מח.) כותים אפילו תרומה גדולה אין מפרישין ואע"ג דבפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) אמרינן דכותאי עשורי מעשרי כראוי דבמאי דכתיב מוהר זהירי ה"מ לאכול לעצמן אבל למכור לאחרים לא מעשרי דלא דרשי לפני עור לא תתן מכשול אלא כפשטיה ואע"ג דאינן חשודין על הגזל הכא לא חשיב ליה גזל דהוי ממון שאין לו תובעין ועוד דכל זמן שלא הופרש אינו דומה שיהא גזל שעדיין לא נתחייב ליתן לכהן או ללוי ותדע דע"ה לא נחשדו על הגזל וחשידי על המעשרות ועוד דסמכי אהא דדרשינן בבבא מציעא (דף פח:) עשר תעשר ואכלת ולא מוכר:

עשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני. לאו דוקא עשרה ותשעה דאחר שהפיל שני לוגין לתרומה גדולה פשו להו מאה נכי ב': **מיחל.** פ"ה מחלל על מעות ושותה מיד בלא הפרשה ואינו נראה דאינו יכול לחלל דדוקא בסיפא דהך מתני' גבי דמאי קתני ומחלל על מעות משום דקבע לו מקום דהוי כמו הפרשה דקתני התם מעשר שני בצפונו או בדרומו ובע"ש בין השמשות איירי כדקתני [ה]בתוספתא וקדש עליו היום ולכך בדמאי יכול לקבוע עליו מקום דספק חשיכה מעשרין את הדמאי אבל בכותים דודאי לא מעשרי הוי ודאי ולהכי לא קתני גבי כותים מעשר שני בצפונו או בדרומו כדקתני על דמאי ולא קתני נמי הכא ומחלל על מעות כדקתני גבי דמאי אלא ומיחל פירוש [ו]מתחיל או כמו שפי' רבינו תם דמיחל כמו מיהל בה"א פירוש מזוג כמו סבאך מהול במים (ישעיה א) ואחר השבת מפריש מעשר ראשון ושני כדקתני בתוספתא עשרה הבאין אחריהן תשעה הבאין אחריהן דכיון שאין יכול לקבוע לו מקום אם היה שותה בלא הפרשה היה שותה טבלים למפרע: **דברי** ר"מ. משמע דאית ליה לר"מ ברירה ולר' יהודה נמי קאמר רבה במסקנא דאית ליה ברירה והכא אסר משום דחייש לבקיעת נוד ואילו בפ' יש בכור (בכורות דף מח.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא ר"מ ור' יהודה כרב אסי דאמר האחין מחצה יורשין ומחצה לקוחות אלמא מספקא להו ויש לחלק בין הכא שמברר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עתיד להפריש להההיא דאחין שחלקו דאינו מברר דבריו כלום ובמרובה (ב"ק דף סט:) דפריך דר' יוחנן אדר' יוחנן דבההיא דכל המתלקט אית ליה ברירה ובההיא דאחין שחלקו שמעינן דלית ליה ברירה וחזר בו הש"ס מדבריו מתוך קושיא זו הוה מצי לחלק כדפרי' אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הנלקט כדקתני במתניתין וניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך כדפי' לעיל ועוד דלא מצי לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית ליה ברירה אפילו היכא דמברר בריש כל הגט[ז]: **רבי** יוסי ור"ש אוסרין. משמע דר' יוסי לית ליה ברירה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכיס וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה ברירה במי שאחזו (גיטין דף עג:) דתנן ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוי גיטא אלמא יש ברירה דהכי דייקינן בריש כל הגט (שם דף כה:) לר"י ופי"ה התם אע"ג דתנאי הוא צריך ברירה כיון דאין בידו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו משום ברירה לא הוי גט והכי נמי בשמעתא חשיב ברירה אם בא חכם למזרח כו' ואע"ג דמתנה וכן בריש כל הגטים[ח] הריני בועליך ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמרי בשמעתין הרי זה תרומה על זה אם ירדו גשמים כו' ה"נ לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהויא תרומה היינו למאן דאית ליה ברירה קאמר ולמאן דמחלק בין תולה בדעת עצמו לדעת אחרים ניחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתברר בודאי שהרי יחיה או ימות אבל הכא יכול להיות שלא יבא לידי הפרשה או לא יעלה סלע מן הכיס תימה למאי דסלקא דעתך דלר' יהודה לית ליה ברירה א"כ סבר האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל כר' יוחנן וא"כ לא משכחת דמייתי בכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון דאין להן אלא קנין פירות ור' יהודה אית ליה בהחובל (ב"ק דף צ.) דלאו כקנין הגוף דמי גבי דין יום או יומים ולר' יוסי נמי לא משכחת לה דס"ל דאין ברירה וגבי דין יום או יומים מספקא ליה אם קנין פירות כקנין הגוף דמי אם לאו וכה"ג דייק הש"ס בסוף השולח (גיטין דף מח.) ותירץ ר"י דמדין יום או יומים אין ללמוד בעלמא דהתם כתב קרא כספו ותחתיו ולהכי לא מייתי בהשולח כי מייתי ההיא דשדה אחוזה: **אוסרין.** הקשה השר מקוצי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ליתא לדאיו מקמי מתני' ואילו בפ"ק דחולין (דף יד:) בשמעתין דנסבין מכרייתא למימר דר"י הוא מייתי דלאיו בתר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הנוד ושם פירשתי[ט] מה שנ"ל: [י]**והתניא** ר' יוסי אומר. הוה מצי לשנויי דהתם בתולה בדעת אחרים: **לאיזו** שירצה כהן. פי' בקונטרס אלמא אית ליה ברירה דאי לית ליה ברירה איכא למימר חטאת שהקריב לא שלה היא אלא לחבירתה וקרבן הקרב בשנוי בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח בריש זבחים (דף ב:) דסתמא לשמה קאי א"כ בלא ברירה אפשר להקריב לו בסתם ונראה דמוכח דאי אין ברירה איכא למימר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **כשהתנו.** פי' הקונטרס שהתנו הנשים שכל שיקריב לשמה יהא שלה וקשה לפירושו דהיינו ברירה גמורה שתולה בדעת הכהן שאותו שיעשה יתברר שהוא שלה דכיון שנתערבו הקינין אי אפשר כלל בלא ברירה ונראה לר"י לפרש כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלך וכן בנתנו דמי קיניהן לכהן בעירוב ונתנם למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקינין אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקינין פשיטא דשריא ומשני מהו דתימא דנגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנותנין הדמים בעירוב יקחו גם כן הקינין בעירוב ואז אי אפשר בלא ברירה קמשמע לן דלא גזרינן וכדרב חסדא גרסינן פירוש וקמ"ל נמי כדרב חסדא ותרתי קמ"ל מדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דאתא לאשמעינן דלא גזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא אתא לאשמעינן נמי כדרב חסדא לא הוה ליה למתני לאיזו שירצה יקריב עולה ולאיזו שירצה יקריב חטאת דלא הוה צריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב של לאה ללאה ושל רחל לרחל:

אלא

מסורת הש"ס

א) [במגילה כז. איתא איפכא זוזא מכיריה פירש"י זוזא זוג ובכתובות עט. איתא זוגי זוגי קתני גם בערוך לא נמצא מלת זוזא], ב) קינין פ"א מ"ד, ג) בגירסת המשנה שם דמי קיניהן, ד) כריתות כח. יומא מא. [נזיר כו:], ה) בתוספתא [דמאי פ"ח ה"ג] ועדיין לא קדש עליו כצ"ל, ו) [ח"ל הערוך ערך מל ומיחל ושותה פ"ה ממחיל ושותה פי' אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן בתחתית הנוד וכן המעשר אחריהן כו' ורב האי פירש מוהל ושותה כמו סבאך מהול במים ודע עוד דביומא נו. כתבו תוס' בשם הרב משולם מה שכתבו כאן ובגיטין כה: בשם רבינו תם], ז) [גיטין ד' כה.], ח) [שם:], ט) [נדה השם], י) [צ"ל והתנן].

◆

מוסף רש"י

הרי הן תרומה. גדולה, ולאחר כך עושה ממה שנשתייר מאה מדות, מפריש עשרה למעשר ראשון ונשתיירו תשעים מדות ומפריש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.). ומיחל. מוציא מעשר שני לחולין על מעות שיש לו בבית, דמה שיש לו פנאי לתקן יתקן, דהא באמירה בעלמא סגי (ב"ק סט.) הואיל ויכול לתקנו באמירה בעלמא ואומר הרי הוא מחולל על מעות שיש לי בתוך הכיס, לא התירו לו חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה, אבל בתרומה ושאר מעשרות סמכינן אברירה ולאחר השבת כשיפרישם אמרינן הוברר הדבר שזו היא התרומה וזה לא שתה אלא חולין (חולין יד.). ושותה מיד. דמאחר שקרא שם יצא לו מידי טבל וכשהוא מוציא יין לשתייתו הוא הנברר לחולין ולכשיהיו לו כלים ויוציא מן הנוד לתרומה הוא הנברר לתרומה ויש ברירה (גיטין כה.) וישתה ממנו לאחר אלא שיותיר שיעור בכלי שיעור התרומה והמעשרות (מעילה כב.) ולכשיהיו לו כלים יפריש גם התרומה ומעשר (יומא נו.). ר' יהודה כו' אוסרין. עד שיפריש ממש דקסברי אין ברירה ואבל כוס וכוס יש לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"ז מהל' מעשר הלכה א סמג עשין קלה:

סד ב ג מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה מ:

◆

רבינו חננאל

אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני, ומיחל ושותה דברי ר' מאיר, ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון אוסרין. ואקשינן וסבר ר' יוסי אין ברירה והא תנן ר' יוסי או' שתי נשים [שלקחו את קיניהן] בעירוב או שנתנו דמי קיניהן בעירוב לאיזה מהן שירצה מקריב עולה. פי' כיון שהקריבה לחטאת נתברר כי זו שלקחה מתחילה לחטאת וכן העולה, הנה אית ליה לר' יוסי ברירה. ופריק רבה בשהתנו ביניהן בכך. ועל כן א"ר יוסי איזה שירצה מקריב חטאת. ומאי אתא לאשמועינן דרב חסדא דאמר אין הקינין מתפרשות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com